



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Pastorum Concionatorumque Instructiones

Borromeo, Carlo

Coloniae, 1587

VD16 B 6753

Sex Conciones Sive Orationes, In sex Concilij Provincialibus ab eodem
Illustrissimo & Reuerendissimo Cardinale habitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51263](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51263)

SEX CONCIONES SIVE ORATIONES, IN

sex Concilijs Prouincialibus ab eodem
Illustrissimo & Reuerendissimo
Cardinale habitæ.

ORATIO IN CONCILIO PROVINCIALI I. HABITA.



DEI summo erga nos beneficio factū
 est, Patres Reuerendissimi, vt Tri-
 dentinum œcumenicum concilium,
 triginta antè annis inchoatum, sed
 variè intermissum, singulari Pij quar-
 ti, Pont. Max. pietate, ac prudentia reuocatum, insigni
 frequentissimorum patrum virtute, atque doctrina
 superiore anno mirabiliter absolueretur. Quo in con-
 cilio cum omnia præclare constituta sint, quæ ad ex-
 plicandam fidei veritatem, & ad restituendam Ec-
 clesiasticæ disciplinæ integritatem pertinebant, diui-
 nitus profectò, Patres, illud decreuistis, vt conciliorū
 prouincialium, quæ iamdiu haberi desierant, vsus ali-
 quando renouaretur, ex quo certissimum est, Chri-
 stianam rempublicam vberimos salutis fructus esse
 percepturam. Et quidem natura, & ratione ipsa du-
 cimur, vt in grauioribus rebus deliberandis aliorum
 consilia exquiramus: vel quòd cautior deliberatio est
 si ad nostrum iudicium multorum sententia accesserit; vel quia apud illos, quibus consulere maxime cu-
 pmus, maiorem auctoritatem, & pondus habet con-
 sultatio,

Concilioꝝ
utilitas.

R

sultatio,

sultatio, in quam plures consenserint. Est huius in Ecclesia instituti auctor Christus Dominus, magistrique Apostoli: nam eius certa quidem sanè est illa promissio, cum suam opem, suumque auxilium, se denique ipsum, eiusmodi patrum conuentibus, rite celebratis, pollicetur, & desert. Vbi fuerint, inquit, duo, vel tres cōgregati in nomine meo, ibi ego sum in medio eorum: itemque, Si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re, quamcumque perierint, fiet illis à patre meo. Apostoli autem & si doctore spiritu sancto vberem omnium rerum cognitionem singuli acceperant: tamen si quid grauius, publicè præsertim, agendum esset, hac consultandi ratione vti consueuerunt, quam ut cæteri etiam conseruarent, lege sanxerunt, ut bis in annos singulos concilia ab Episcopis haberentur. Innumerabiles deinceps sanctiones sunt constituta, decretaque promulgata & ab summis Pontificibus, & à concilijs tum œcumenicis, tum prouincialibus de retinenda, aut certè repetenda hac Synodorum consuetudine, quemadmodū temporū ratio postulabat. Atque vtinam quæ à sanctissimis illis viris culta, & posteritati ad salutem Ecclesie tradita ratio est, prouincialium conciliorum, eam nos ad hanc diē piè constantēque retinuissimus; & quantū illi consilij, & voluntatis ad prodendum posteris optimū institutū, tantum nos pietatis & diligentie ad tuendum adhibuissimus. Huius enim consuetudinis intermissio, difficile est dictu, quantas calamitates in Christianam rem publicam inuexerit: nam iudicij metu sublato, cum præ-

Synodorum
intermissio
multum
obfuit
Ecclesie.

ter
à D
tri
sue
iger
mor
liter
tum
ipfi
bis
ter
m
fin
ma
uin
ter
ter
tam
qu
ten
tan
tis
dat
sum
bis
num
huc
guli
chie
ryt

ter summum Romanum Pontificem nemo esset, qui à Dominicis gregis pastoribus depositi custodiam tritici dispensationem, vineæ cultum, & villicationis suæ functionem recognosceret, sortem cum fœnore exigeret, & à singulis gravissimi, multiplicisq; officij, more maiorum, rationem exposceret: tum miserabiliter prolapsa est institutio Ecclesiastica disciplina; tum, qui alios in officio continere debebant, maxime ipsi ab officij semita declinaverunt. Hic nota sunt vobis, Patres, Ecclesie Dei vulnera, qua libenter prætereo, quia sine acerbissimo doloris sensu nec à me commemorari, neque à vobis audiri posse existimo. Ergo singulari virtute, ac prudentia vestra gravissimis malis remedium inuentum est, hac renouatione provincialium conciliorum reliquū modò erat, vt sapienter excogitata medicina agrotis provinciis salutari-ter adhiberetur. Cui nos officio pro nostri Metropolitani muneris ratione, proq; amore in hanc urbem, quam apud nos, & pietatem parentis, & charitatem filie obtinere libentissime profitemur, si per debitam obedientiam licuisset, primo quoque tempore satisfacere studuissemus. Cum primum igitur huius rei data est facultas, eam illam summo studio amplexi sumus, eo animo, atque consilio, vt Deo auctore, vobis adiutoribus, obeundi muneris tarditatem actionum gravitate, & diligentia compensemus. Itaque hac omnes convenimus, vt ex hac quasi specula singularis provincie nostræ partibus circumspectis, Ezechielis Prophetae voce diuina admoniti, quod perijt requiramus, quod abiectum est reducamus, quod

confractum est alligemus, quod infirmum est consolidemus, quod pingue & forte custodiamus. Id omne, ut prestare possimus, petendum à Deo in primis est summis precibus, summaq; vite integritate & innocentia, atque in proximos charitate, ut nobis suo lumine praeluceat, consilia & actiones nostras sua gra-

In ipsa Syn-
nodo enitē
dum, ut cō
filia ad pu-
blicā utili-
tatem diri-
gantur.

tia prosequatur. Quemadmodum autem neminem nostrum, ut cuiusque conditio tulit, aut etas, aut labor, aut valetudo, aut itineris longitudo retardauit, quo minus in hunc locum frequentes ante statutum diem conueniremus, qua in re priuata commoda communi officio posthabuimus: sic ad ipsam consultandi, & decernendi rationem curandum est, ut integram optimamq; mentem, ac voluntatem afferamus, vim publici muneris priuatis commodis anteponamus, eorum utilitati, quibus presumus, nō nostris rationibus seruiamus. Hoc sanè enim est, non quæ nostra, sed quæ Dei sunt, querere. Hoc munus pastoris, hoc ducis officium, hæ gubernatoris partes sunt, ut gregi, militibus, nauī potissimum prospiciant: nam subditorum salute præfecti incolumitas continetur. Et quia tria præcipue sunt, quæ ex Tridentini Concilij auctoritate in prouincialibus Concilijs agi, & conscribi oportet, ut delicta corrigantur, mores ad optimam disciplinam reuocentur, & tollantur, dirimanturq; controuersæ: primum illud erit iaciendum tamquam firmissimum totius ædificij fundamentum, ut omnibus, & singulis, quæ à sacro Tridentino concilio definita, ac statuta sunt, palam receptis, detestantes hereses omnes, quæ à sacris canonibus, concilijsq; œcumenicis, præsertim

verò

Concilio-
rum Syno-
daliū tres
fines.

verò Tridentino, damnata sunt, veram obedientiam summo Romano Pontifici spondeamus, fidemq; sine qua impossibile est placere Deo, ex prescripto eiusdem concilij, ac sanctissimi D.N. ratione & formula profiteamur: & ad eius in provincia nostra tuendam integritatem, id quod ad hanc diem nobis prestitisse videtur Dei benignitas, opportuna presidia, summamque diligentiam & vigilantiam pro locorum & temporum periculo adhibeamus. Deinde in delictis corrigendis illa nobis ineunda ratio est, ut pro vi & modo morborum, egrorumq; natura, medicinam accomodemus, nunc lenibus admonitionis & obiurgationis remedijs errata castigantes, nunc acriori curatione vtentes, denique exulceratis partibus ferrum & ignem admouentes, quemadmodum mali ratio, & contagionis periculum postulabit, memores semper nos esse patres, non dominos. Morum autem disciplinam facile restituemus, si qua ratione, quibus factis primùm constituta, diuq; conseruata est, eandem nos in restituenda adhibebimus, illorum vestigia persequentes, qui hanc bonorum amplitudinem nobis, Deo auctore, sua virtute pepererunt. Proponamus nobis quaeso, Patres, illorum vite sanctitatem, & in administratione sui officij sapientiam. Erant integri, casti, simplices, modesti, humiles, bene morati, in oratione, & lectione assidui, sui despicientes, in aliena salutis cura & cogitatione defixi, consilio, & opera benigni, hospitales, in domestico cultu & victu parci, in alios benefici & liberales. Erant vigilantes super gregibus suis, vineam Domini summa diligentia & labore

In delictorum correctione, qualis obseruanda ratio.

Morum disciplina, quomodo restituenda.

bore colentes, & custodientes. Pascebant assidue oves
 sibi commissas, triplici salutis cibo, verbo, exemplo, et
 sacramentis, memores quoque, & imitatores summi
 pastoris Christi, qui pro vniuerso grege suo sanguine
 & vitam profudit, ipsi pro suarum ouium incolumi-
 tate quemuis excipere laborem, subire omnes casus,
 omnem vim, atque iniuriam perferre, denique vt bo-
 nus ille pastor euangelicus, animam suam pro ouibus
 ponere non dubitabant, nullum inde huius vite fructum
 expectantes, vt maximos caelestis retributionis fru-
 ctus consequerentur. Hec si, vt debemus, Patres, an-
 te oculos habebimus, facile intelligemus, quid in re-
 stitutione Ecclesiastica disciplina nobis sit hoc tem-
 pore agendum. In quo illud etiam animaduertendum
 erit, vt, quemadmodum in conformanda, & consti-
 tuenda ecclesiastica ratione Christus Dominus ab ip-
 sis Apostolis, quos Christianae vitae magistros esse vo-
 luerat, initium fecit: sic nos à nobis ipsis pastoribus
 quos viuendi exempla & praecepta alijs tradere oportet,
 in conformanda restituendaq; morum disciplina
 exordiamur. Hec officia si quo debemus studio praestiterimus,
 parui profecto negotij erit sedare controuersias,
 id quod nobis Tridentina synodus faciendum proposuit.
 Nam sublata cupiditate, quae est omnium radix, &
 semen dissensionum, facile praesentis temporis discordias
 componemus: nullumq; in posterum dissidendi
 locum cuiquam in prouincia nostra relinuemus. Quare
 ad piam hanc, necessariamque muneris nostri curam,
 ac diligentiam, Patres, toto pectore incumbamus:
 hoc acceptabili tempore, hac die salutis, quam
 fecit

Maiorū no-
 strorum in
 disciplina
 conseruan-
 da zelus.

Moribus
 emendatis
 controuersiae
 facilius se-
 dabuntur.

fecit Dominus, enit amur, vt, quantum consilio, opera actionibusq;, Spiritu sancto duce, & moderatore possumus, tantum ad constituendam communis prouinciae incolumitatem afferamus. Amplissima haec, & nobilissima ciuitas Mediolanensis charitatem & sapientiam vestram implorat: hanc singuli vniuscuiusque vestrum greges incredibiliter requirunt, tota prouinciare magis, quam voce deposcit. Hoc optimus & maximus rex Philippus, in cuius regia dignitate, vt verbo complectar, sacerdotalem animum licet agnoscere, hoc ceteri huius prouinciae principes, de populorum salute solliciti, à nobis desiderant, quorum studia atque officia non vereor ne nobis sanctisque huius synodi decretis semper adsint; eamque potestatem, quam à Deo acceperunt, ad Dei & cultum, & voluntatem libentissimè conferant. Postulat sacrosancta Tridentina synodus, vt ne tot, tantique labores, à sanctissimis patribus in ea suscepti, breui tempore intereant. Hoc vehementer expectat Pius Pontifex Maximus ex illo praesertim die, quo nos ab administratione consiliorum suorum, & procuratione Ecclesiae ad vos dimisit. Cui date quaeso, vt & profectio- nis nostrae, & vestrorum laborum vberes fructus deferre possim, praeclearas scilicet salutareq;, huius Concilij actiones. Hoc ipsum exigit vestra virtus, quã in publico orbis terrarum conuentu spectatam, & cognitam, nunc in vestrorum populorum vita, ac salute tuenda debetis exprimere. Hoc denique flagitat à nobis Christus Iesus, vt cõstet sibi ratio officij nostri erga oues, quas, precio sanguinis sui redemptas, nostrae fidei

prudentiæq; commendauit, & concredidit: ne quando sanguinem illarum de manu nostra requirat, si, quod Dei benignitas prohibeat, culpa, aut negligētia nostra eas diripi, aut dispelli patiemur.

ORATIO

Caroli Cardinalis Tit. S. Praxedis, & Archiepiscopi, habita in prouinciali Concilio II.



Ecclesiæ
Christi
afflictio.

ESI quod, duce spiritus sancto, à Tridentinis patribus decretum est, ut tertio quoque anno prouinciales Synodi habeantur, hæc causa, Patres Reuerendissimi, satis explorata est, & ea quidem iustissima, quam ob rem iam, tribus post primum nostrum congressum annis, huc iterum conueniremus: tamen si quis rem ipsam attentè intuetur facile animaduertet, hoc iterati concilij officium non solum Tridentino iussui debitum, verum etiam & tēporum conditioni, & pastorali nostro muneri, & mītijs, quæ proximo superiori concilio iecimus, consequens, ac planè necessarium. Iam cognoscitis, iam scitis, qua in perturbatione Reipubl. Christiana status versetur; quàm funesta hæresum faces in finitimis prouincijs iamdiu excitata, quàm turbulenti inde in Gallia motus, quàm multæ strages, quot pugna editæ sint. quid? quot templa vel augustissima diruta, delubra religiosissimis imaginibus, & signis, & ornamentis spoliata, vasa sacra erepta, reliquie sancto-

rum

rum dissipata, sacerdotes & religiosi viri interfecti, sacra virgines iniuriosius tractata, diuina polluta, omnia demique prostrata iacent. Quousque tandem irasceris Domine? quousque tandem vineam, quam plantauit dextera tua, & populum Christi Iesu filij tui sanguine expiatum, videbimus ita crudeliter, ita fiede diripi, vastari, dissipari? quousque cibabis nos pane lacrymarum, potum dabis nobis in lacrymis, & in mēsurā? Hæc autem mala, quæ pestifera sunt, quæ pernicioſa, & si à nobis interiecto quodam spatio abesse videntur, ita tamen vndique nos circumstant, & in foribus ipsis prope adsunt, vt in singulas horas, vel momenta potius timendum sit, ne hæc aquarum vis in hanc prouinciam erumpat, totamq; fluctibus suis euertat, nisi Dei ope, & pastorum summa vigilantia occurratur. Verum alia incommoda sunt, & ea quidem non leuia, quæ cum in visceribus prouinciæ nostræ habeant, nos valde admodum commouere debent, nã & si superiori nostro conuentu multa, auctore Deo, decreuimus, multaq; post pastoralibus nostris vigiliis egimus, vt bene constituendæ huius prouinciæ signum aliquod sustulisse videamur: tamen multi adhuc sunt inueterati morum errores, & alia item, quæ à nobis cum emendationem planè desiderent, in ijs corrigendis: nostra cura, ac sollicitudines hoc tempore euigilare debent: ea est enim horum temporum conditio, vt homines, alij mundi potius, quàm Dei amatores, animum ijs rebus adiungant, quæ ad diuitiarum in primis, & carnis sollicitudinem, curamq; spectant; alios verò alijs illecebris, alijs fallacijs, quasi vinculis qui-

Morū cor-
ruptela vt
Ecclesiam
occupant

busdam irretitos teneat perpetuus ille humani generis hostis, qui tamquam leo rugiens, mortales circumit, querens quem deuoret. Si denique prouinciam uniuersam lustramus, omnia ad carnis occasionem, reclamante Apostolo, traducta, in eo statu esse cernimus, ut adumbrata quaedam non solida illa, veraque pietatis Christianae species reineri videatur. Hac mala quidem intestina cum sint, & si illis, quibus finitimas prouincias afflictas diximus genere inferiora, eiusmodi tamen sunt, ex quibus cum argumenti cuiusdam species, vulgi iudicio, haereticis subministra-

Morū vitia
hæresibus
facile ad-
itum præ-
bent.

ri videtur ad suos tuendos errores: tū etiam, id quod Deus auertat, fieri facile posset, ut hominibus nostris, si in conscientia prauo habita eos obsordescere patiemur, quasi fores aperirentur, aditusque pateficeret ad nefariam haeresum labem: idque cum ex multis alijs, penesque innumerabilibus exemplis, tum vel ex hoc vno potissimum cognosci licet, quod populus Israëliticus cum in conuiujs, & comestationibus, viuendiq; licentia versaretur, impura conscientia inquinatus, procliuus quidem delapsus est ad perniciosissimum idolorum morbum: hoc ipsum Apostolus Paulus cum animaduertisset, Timotheum discipulum propterea illis verbis admonuit: Conscientiam bonam habere, quā multi repellentes, in fide naufragauerunt. Vnde tandem, Patres, tot veteres haereses, quae olim restincta

Hæreses
olim sopi-
tae, cur nūc
excitentur
denuo.

in haec tempora inciderunt, nisi ex deprauatis, contaminatisque gentium moribus? ut enim vetus aliquis morbus recrudescit, si recenti vel leuissimo malo corpus afficitur: sic haeresum pestem, quibus iam Ecclesia

varij

varijs temporibus vexata est, antiquorum patrum
 virtutibus, tamquam salutaribus remedijs, olim cō-
 pressam, nostrorum temporum corruptela, quasi ve-
 terem morbum, iterū ingrauescere videmus. In hoc
 igitur rerum discrimine videte, quāta nobis, qui Chri-
 stiani exercitus antesignani, & animarū medici su-
 mus, necessitas imposita esset, vt Conciliū iniremus,
 quo plures, & ad propulsanda pericula, & ad sanā-
 da vulnera; in vni, spiritu sancto duce, conueniētes, à
 Deo misericordiarum & patre consolationis auxiliū
 facilius imploraremus; tum etiam quo cautius res
 multorum iudicio, & consensu constitutæ essent, eo
 promptiori animo, propensiorique ad obediendum vo-
 luntate, ab ijs susciperentur, quorum saluti maxime
 consulere debemus. Hoc nostrum munus est, hoc no-
 strum officium, Patres. etenim, si in episcopalis digni-
 tatis excelsa sede collocati sumus, tanquam è specula
 quadam pericula prospicere, eaq; propellere nos oportet,
 si quæ ijs imminent, qui in nostra fide, nostraque
 cura conuiescunt; si parentes item, filiorum incolu-
 mitati paternam curam adhibere; si pastores, ab
 ouibus, quas sacrosancta sua morte Iesus Christus ex
 inferi faucibus, atque ore eripuit, nunquam oculos
 deicere; & si quæ impura vitiorum labe extabescūt,
 salis acrimonia sanare; si quæ demum in morum te-
 nebris aberrantes sunt, ijs præluere debemus: nam
 vt summus ille rerum opifex principio cum calum, Ecclesiarū
 quod intuemur, effecit, stellarum multitudine orna- Præfecti, vt
 uit, quæ solis splendore illustrata, in nocte super ter- stellæ sint
 ram lucerēt; sic in spiritali huius sæculi renouatione & lumina.
 prout

Pastores
patres.

prout in Ecclesia, tamquam in quodam celi firmamēto, Prophetas, & Apostolos, Pastores, & Doctores, qui quasi stella, sempiterni illius solis Christi Domini lumine illustrati, huic tenebricosi saeculi caligini praessent, & ab humanis mentibus tenebras depellerent quodam illustris, sanctaeq; disciplina splendore. Hos igitur, quos celestis sapientia pastores esse, & in Apostolorum tamquam in parentum locum succedere voluit; Pro patribus tuis nati sunt tibi filij, inquit Propheta; quid est, cur eos parentes, eos duces, eos magistros non imitemur? illi in constituenda nascente tunc Christiana Repub. in maximisq; rerum difficultatibus, hac conciliorum ratione vsi, cum confusam illam, errorumq; tenebris implicitam mundi faciem, euangelica disciplina lumine illustrarint; tum ad eam restituendam exemplum nobis praeauerunt, ut in tāta scilicet rerum perturbatione, & in hac terra peccatorum caligine nos, qui eorum locum tenemus, osque Domini sumus, & e quorum labijs, tamquam ab Angelis Domini exercituum, populi legem requirunt; a fonte lucis, spiritu sancto, in cuius nomine hodierno die congressi sumus, salutare vitae leges haurientes, doceamus prouincia nostra homines ambulare, ut filios lucis, & asserre fructus lucis in omni iustitia, & bonitate, & veritate, probantes quid sit beneplacitum Deo, nec communicantes operibus infructuosis tenebrarum. Nec verò existimemus Patres muneris nostri partes omnino expletas à nobis esse in ijs, quae tribus antè annis hoc ipso in loco multa constituimus: quoniam, si rem omnem ita spectamus, qui

admodum

admodum sanè debemus, opus ministerij nostri inchoasse quidem, sed perfecisse certè non videbimur: at verò est, cur expleamus, ita rerum status postulat, ita sepè multis locis vnumquemque nostrum Apostolus monet: Vide, inquit, vt ministerium, quod in Domino accepisti, expleas; dedit enim Pastores, & Doctores in consummationem sanctorum, in opus ministerij ad adificationem corporis Christi. Ergo si ad consummationem, & ad perfectam quandam sanctitatis disciplinam tota ministerij nostri ratio spectat; inanes profectò conatus nostri, frustra q̄, suscepti essent labores, iactis primùm illis fundamentis, nisi reliqua, quæ ad adificij extractionem, & consummationem desunt, perfici contendamus omni summo studio. Nam quo tempore huc primo in concilium conuenimus; populis nostris, tamquam paruulis, aut certè inferioribus, si præter lac, escam dedimus, at solidiorem cibum tum præbere vix potuimus; idq̄, Christo Domino magistro, qui multa cùm haberet, quæ Apostolis diceret, non omnia tamen vno tempore eos docuit, propterea quod ad ea portanda tunc sanè essent minus idonei. Et quemadmodum is longo temporis progressu, tum excitatis sanctorum Patrum mentibus, tum sacrosanctis habitis concilijs, Ecclesiam suam doctrina splendore in dies magis atque magis illustrare voluit, cùm vel momento temporis id ipsum præstare potuisset: sic nobis, qui matrem Ecclesiam colimus, atque obseruamus, illud ab eius benignitate sperandum est, vt & nunc, & in posterū, prout temporum ratio requiret, ea patefaciat atque aperiat,

riat,

Ecclesia se-
mel à cor-
ruptelis
purgata, in-
star agri &
vineæ pur-
ganda sæ-
pius.

riat, quacunque superioris nostri Concilij temporibus non opportuna ipsius Dei spiritus nobis nõ suggestit, ut illa fidelibus nostris tunc traderemus. Illud præterea accedit, quòd quemadmodũ agricolis vsu sepe venit, ut postquam semel agrũ bene coluerint, eumq; ar-
bis, mtilibusq; herbis purgarint, vites putarint, et ar-
bores interlucarint, nisi crebrò eandem culturã ad-
hibuerint, ager, qui illorũ studio enituit, horridus, in-
cultusq; fiat: sic fideles, qui agricultura Dei sunt, vbi nostris vigiliis, ac studijs, quæ superiori Concilio adhi-
buimus, ad aliquẽ nitore adducti sunt, nisi sapius ad-
ea, quæ post succreuerunt, amputanda redeamus, fa-
cile ille pristinus cultus teporis progressu horrescit: cũ
si quæ etiam deprauata consuetudo, diuturnitate ful-
citur, ita altè radices egit, ut, velut hedera, latè sese
diffundens, sæpè vix, aut ne vix quidẽ euelli queat:
itaque cùm in perpetua quadã agri Domini colè di-
ratione uostrum munus penè totũ positum esse debeat
diligentes agricolas vnicuique nostrũ imitandos Deus
apud Hieremiam proponit his verbis: Ecce consti-
tui te super gentes, super regna, ut euellas, & de-
struas, & disperdas, & dissipes, & adifices, & plan-
tes. Quòd si fortasse pauca erunt, quæ nostris alijs cõ-
stitutionibus addi oportere videbuntur, vtilitas ta-
men non parua, neque exiguus fructus ex hoc ipso cõ-
cilio existet; si nos superiora decreta in conspectu,
quasi in speculo quodam, habentes, contemplabimur,
si quæ vel nostra, qui iussimus, vel aliorum, quibus ius-
sum est, culpa contracta est in illis exequendis; aut
quæ sunt, quæ certis quibusdam causis nec per nos,

nec verò per illos prestari adhuc licuit : hocq; pacto, tum si quid culpa admissum est, quoniam officio nostro antè defuimus, id sedulò emendemus, tum difficultatum ratione hoc ipso in loco agitata, & diligenter explicata, adhibeamus, quæ opportuna erunt, remedia. Habetis igitur, Patres Reuerendissimi, causas, quare huc iterum conuenimus, tum etiam intelligitis, quàm gratis rerum tractatio nobis proposita sit quæ tota ad sananda huius prouinciæ vulnera, ad pericula animarum propulsanda, ad disiciendas morù tenebras, ad agri denique Dominici cultum pertinet, idq; planè omne, quantum in nobis est, ita prestare debemus, vt primum, quæ semel per nos decreta sunt, ea nos quo maximo possumus, & quo certè debemus, studio exequi contendamus : deinde si omni pietate, certaque animi deliberatione, in hoc ipso conuentu supplere studeamus, quæcunque superioris Concilij decretis desunt, ad restituendum illum prope deflorescentis Christianæ pietatis cultum: post si quæ vitiorum zizania tribus ab hinc annis subdolis ille operarius sathanas in hac Prouincia cõseuit, operam demus, vt eorum stirpes studijs vestris omninò conuellamus. Iã hic, duce spiritu sancto adsumus, Reuerendissimi P. P. vt prouinciale nostrum Concilium iterum celebremus, in qua muneris tractatione nos pro rei grauitate animo, mentèque reputemus, quæ nobis potissimum proposita esse debeant. Ac primum quidem perspicuū est, quàm turpe, quàm detestabile sit, in eo, quod Christi legatione fungimur, Dei que ministri sumus, si non Christum ipsum, non quæ Dei sunt, sed quæ nostra, quæ-

Honor
Christi in
concilij
actione
quærendus

queramus: oportet igitur, nos depositis cupiditatibus
 nostrarum perturbationibus, oculisque mentis in caelum
 coniectis, non utilitates nostras, non commoda, non ho-
 minum honores spectemus, non rebus nostris, non po-
 pularibus studiis, non laudi, non gloria nostra, sed
 Christo seruiamus, cui omnem gloriam, omnem lau-
 dem, omnem honorem debemus. Neque enim est, cur
 aut nobis ipsis, aut hominibus placeamus; siquidem
 quis inde fructus, si nos ipsos amantes, anima nostra
 iacturam faciamus? ecquae utilitas nobis existet, si
 iram Dei nos concitantes, hominum beneuolentiam
 populari quadam indulgentia conciliemus? Audia-
 mus Paulum clamantem: Si hominibus placerem,
 Christi seruus non essem. Dissipat autem Deus ossa
 eorum, qui hominibus placent, inquit Propheta. Ergo
 ad Dei voluntatem, tanquam certam normam, con-
 silia, cogitationes, studia, & actiones nostras diriga-
 mus. Deinde hic eo animo, eaque mente adesse debe-
 mus, ut non coacti, sed sponte, liberaque voluntate, non
 ut in plerisque actionibus fieri solet, aut consuetudine
 aut quadam officij specie, nec fictè, nec simulatè, sed
 vera, solidaque rerum agendarum deliberatione rem
 omnem tractemus, ita, ut non adumbratam quandam
 sed expressam illam disciplinae Christianae formam,
 afflante Spiritu sancto, decretis nostris restituere cu-
 remus, quam nascente Ecclesia instituit viuus sermo
 Dei, & efficax, penetrabilior omni gladio ancipiti,
 pertingens usque ad diuisionem animae, ac spiritus
 compagum quoque, ac medullarum, & discretior co-
 gitationum, & intentionum cordis: nam si vitiorum

Ad concilium non
 tanquam
 ex consue-
 tudine, sed
 zelo feruē-
 ti conue-
 niendum.

semita

semina non funditus tollere studemus, sed satis id esse putamus, ut externa quadam tantum, quae oculis offensionem in vulgus praebent, quasi leui manu emendemus; id nobis euemet, quod agricolis, qui dum herbas inutiles radicitus euellere negligunt, quaeq; solum è terra extant, amputant, ne agrum quidem à stirpibus noxijs purgant, sed etiam quod plane nolunt, id sanè efficiunt, ut vberiores paucis post diebus emanet. Nec verò est, cur à muneris nostri ratione deterreamur, vel, quia his pastor alibus nostris studijs, actionibusq; animos eorum exulcerari videamus, qui filij sunt perditionis; vel, quia populares illa, quibus, quasi ficus folijs deformes, prauiq; mores contegi solent, voces audiantur. Non ferunt haec tempora veterum canonum seueritatem; sic iamdiu viximus, sic vixerunt, ita egerunt, qui aetate antecesserunt; vitæ institutum, nihil est, quod mutemus. At nos haec, atque aded alia eiusmodi contemnimus, proponamusque nobis ob oculos, libertatem illam spiritus, & virtutem, qua armati Patres nostri Apostoli, qua muniti Martyres, qua instructi, nostri ordinis sanctissimi homines, Athanasius, Chrysostomus, Ambrosius huius Ecclesiae antistes qua affecti alij religiosi viri, Apostolico quodam animorum ardore flagrantes, nullis non minis, non hominum clamoribus, non furoribus, quasi tribunitijs fracti, nec debilitati, pro Dei gloria, pro gregis commisi salute, forti, constantiq; animo adhibuerunt, illam quasi censoriam virtutem, acerrimam peccatorum vindicem. Eorum ferè exemplo adducti, nos quoque Apostolica illa constantia, & Euangelica virtute

Ad exemplum Patrum Ecclesiae constanter morum emendatio suscipienda.

§ qua

qua vna nihil est in Ecclesiasticis pastoribus illustrius
 nihil magis necessarium, sine metu, & constantè cer-
 tè agamus, atque adedè perficiamus quod Euangeliū
 docet, quod Christus iubet, quod ratio precipit, quod
 gregis salus, quod Ecclesia auctoritas, dignitasq; po-
 stulat. Nam si contrà à nobis fiet, in formidoloso illo
 Dei iudicio, cum animarum, quæ in fidem, & cura-
 tionem nobis traditæ sunt, rationem reddemus: tum
 aliorum nos accusantium vociferationes, & irati
 iudicis, nos item acerbè obiurgantis, eas voces audie-
 mus: si speculatores eratis, cur cæci? si pastores, cur
 gregem, vobis commissum, errare permisistis? si sal-
 terræ, quonam modo euaniuistis? si lux eratis, cur
 sedentibus in tenebris, & umbra mortis non illuxi-
 stis? si Apostoli, cur, Apostolica virtute non vsi, cur-
 ctæ egistis ad hominum oculos? si os Domini, cur
 muti? si vos huic oneri impares esse sentiebatis, cur
 tam ambitiosi? si pares, cur ita desides, ita negligentes?
 nihil vos Prophetarum voces, nihil Euangelij le-
 ges, nihil Apostolorum exempla, nihil pietas, nihil reli-
 gio, nihil Ecclesiæ labentis status, nihil hic formido-
 losus iudicij dies, nihil premia, nihil supplicia, aer-
 niq; cruciatus mouerunt? Has horribiles irati iudi-
 cis voces nobiscum, Patres, animo, menteq; reputa-
 mus, vt ijs, atque adedè alijs excitati in hac sacrosan-
 ctæ tam grauium rerum tractatione non remisse, non
 leniter, non timidè, non negligenter, non dissimulâter,
 sed sincerè, & constanti, sanctaq; sollicitudine, Deum
 solum spectantes, quod in nostro officio, nostròq; mu-
 nere positum est, agamus, & perficiamus, duce Spi-
 ritus

ritu sancto, omnium actionum, & consiliorum moderatore. Cui gloria sit & honos sempiternis at a tum seculis. Amen.

ORATIO

Caroli Cardinalis Tit. S. Praxedis, & Archiepiscopi, habita in prouinciali Concilio III.



TERTIO iam adsumus, Patres sanctissimi, hoc ipso loco, vbi superioribus annis semel atque iterum spiritu sancto duce, congressi, in eam curam incubuimus, vt in hac prouincia pastoralibus nostris studijs succurreremus animarum saluti, & opitularemur pietatis cultui, iam penè deflorescenti. Quo in genere etsi à nobis vel plurimum elaboratum esse videtur; tamen si animaduertimus prouincia huius status, quem vos etiam optimè nostis, is est, vt multa adhuc desint ad operis, à nobis inchoati, consummationem & perfectionem. Primum enim superioribus nostris decretis non omnis erepta est morum corruptela, neque planè omnis instituta Christiana disciplinaratio, quæ vobis, qui adestis, vnà mecum expetenda est. Deinde, vt est hominum genus ad carnis sensum procliuè, sapeq; præceps fertur ad peccandi licentiam, alij post priores illos congressus nostros sensum in dies irrepserunt morum errores. Præterea quæ olim à nobis sancita sunt, ita se habent, vt vel nostra, vel aliorum culpa illa executi sumus non

Causæ huius tertij prouincialis concilij

planè omnia . Si que autem executionem habuerint,
 vel pauca, vel multa illa sint, vereor, vt liberè dicam,
 ne ea externa potius quadam specie attigerimus, quàm
 intimi animi sensibus, vereq; amplexi simus . Atque
 hic quidem est rerum nostrarum status, Videte igitur
 quæ illa sint, quibus auctore spiritus sancto, qui spi-
 ritus est veritatis & consilij, hoc ipso conuentu nos tu-
 mente optima, tum salutaribus deliberationibus cõ-
 sulamus oportet ; vt aliqua ex parte exsoluamus,
 quod & Christo Domino, & nobis, & clero, & popu-
 lo nostro debemus. Propositum igitur nobis sit, Patres
 optimi, magnum quiddam esse, ac perfectum, quod
 prestare debemus: idq; nos vix, aut ne vix quidem in-
 choauimus, ne dum absoluimus, eum certè non licue-
 rit: nam quemadmodum reliquis in rebus nihil potest
 statim esse perfectum, sed necesse est, vt initium fiat
 ab aliquo rudimento, atque paulatim ad summum per-
 ueniat; ita opus, quod superioribus annis aggressi su-
 mus, non potuit eo tempore statim peruenire ad eam
 quam querimus & debemus, necessariam perfectio-
 nem. Quod si quis nostrum secus fortasse existimat,
 quoniam in hac prouincia aliquod maius pietatis
 Christianæ studium elucere videt, quàm antea sole-
 bat, quamq; in alijs fortasse quibusdam locis appa-
 ret: nã iste planè quidem fallitur: non est enim cur nos
 vel cum ijs, quæ proximè antecesserunt, temporibus,
 vel cum aliorum, siue mali illi sint, siue aliquo Chri-
 stiana virtutis gradu præditi, factis actiones nostras
 expendamus: sed comparemus oportet cum ea sanctè
 agendi formula, nobis diuinitus præscripta: quæ si ob
 oculos

oculos versabitur, facile cernemus, quàm longè ab ea distemus. Procul certè absumus, Patres. Est igitur cur properemus, & ita properemus, ut, quod semel aggressi sumus, perficiamus, aspicientes in auctorem & consummatorem operis, nobis commissi, Christum Iesum. Is quid non attigit, quid non egit, quid non perpeffus est, ut, quod ei pater celestis dedit, opus cōsummaret? quid illa crucis ara, in qua redemptionis mysterium peractum est, loquitur? quæ mens, qui sensus Christi laborum? quorsum illa verba, Consummatum est, an non operis, quod susceperat, perfectionem? an non consummationem indicant? Num Christi magistri exempla, num voces nos commouent? an commouent potius? certè quidem. Ergo pergamus ad consummationem: & quod operi nostro deest, perficiamus, ac ita quidem, ut, cum nos Episcopos Deus dederit ad opus ministerij in consummationem Sanctorum, tanquam angeli eius, & missi in ministerium propter eos, qui hereditatem capiunt salutis, non modo purgemus, & illuminemus, sed perfectos reddamus eos, qui in custodia nostræ fidei traditi sunt, Altera præterea causa est, Patres, quamobrem huc tertio nos conuenire oportuit: nam ea est satanæ fraus ea deprauata hominum natura, eæ mundi illecebræ, ut, si quid superioribus nostris sanctionibus communiuimus, in altera eiusdem rei parte violari soleat Ecclesie disciplina institutio, ita ut alio rursus opus sit præsidio: quemadmodum enim fluius ab vna parte, aggeribus munitus, in alteram sæpè erumpit: itidem vsu venit in sancendis morum legibus. Si qua igitur

Vna cōuentus istius causa, ut, quod in emendatione morum inchoatū est, ad perfectam cōsummationem deducatur.

Alteram cōcilij tertij causa.

Decretorum
constitutio-
ni adiungenda
executio.

Executio
vera fit
oportet, &
perfecta.

parte, vel clero, vel populo superioribus rerum sancti-
onibus obstructus aditus est ad peccandum; alia ta-
men inuenitur via, quam pracludamus oportet hoc
nostro Synodali studio, quod dum in hoc genere mul-
tum esse debet, tum plurimum etiam in eo, quod ter-
tio loco à me propositum, iam breui exponam. Scitis,
Patres, quae superioribus concilijs praescriptimus no-
bis de frequenti sacrificij oblatione, de dignitate ab
Episcopo retinenda, de suppellectili, frugalitateq; Epis-
copali, de pastoralibus officijs, de familia nostra in-
stitutione, de cleri disciplina, de gregis commissa gu-
bernatione: illa omnia ut acta sunt à nobis fortasse di-
ligenter; sic certè nostrum fuit, & est, eadem exequi
vel diligentissimè: parum est enim optimo consilio de-
cernere; nisi quod decretum est, sedulo praestetur: nã
ut scientia debet esse cum virtute copulata; sic decre-
torum constitutio, cum executione in primis coniun-
cta: alioquin paruum affert utilitatem, vel certè
nullam: itaque cum operis nostri suscepti ratio consi-
ciatur, & quasi constetur duabus his partibus, legum
scilicet optimarum & sanctione, & executione: in
hac nos fideles esse oportet, in illa prudentes: si pru-
dentiam in sanciendo praestitimus, fidem in exequen-
do praestemus necesse est, ut & prudentes, & fide-
les serui inueniamur. Executio autem nostra omnis
fit oportet, Patres, tum perfecta, tum vera: perfe-
cta quidem, ut decreta omnia, vel ad nos, vel ad
alios pertinentia, exequamur: exequamur autem ve-
rè, non externa sola specie, sed ea fixa animi delibe-
ratione, ut in veritate nos ambulantes, & ad Dei glo-
riam

riam, & ad animarum salutem vberimum fructum
 afferamus ex ijs rebus, quas solido agendi studio exe-
 quimur. Alioqui si contra quicquam agimus, id quo-
 nam non vlla quasi radice fixum hæret, statim dif-
 fluit, statim euanescit. Quare agite, Patres sanctissi-
 mi, munus nostrum expleamus, vt, quam debemus,
 sanctam sollicitudinem, quantum in nobis est, preste-
 mus, tum ad operis nostri inchoati perfectionem, tum
 ad omnem Ecclesiæ disciplina rationem in hac pro-
 uincia communiendam, tum ad superiorum nostro-
 rum decretorum leges, easq; verè atque omninò exe-
 quendas. Spiritus autem Dei habitet in nobis, is spi-
 ritus veritatis, quem in Euangelio, quòd modo reci-
 tatum est, se Dominus missurum esse promisit, men-
 tibusq; nostris lumen præferat, quo omnes muneris
 nostri pastorales partes dirigamus in perfectionem
 & in finem, quo spectamus, Christum Iesum.

Cui laus & gloria sempiternis et a-
 tum seculis. Amen.

S 4

ORA-

Caroli Cardinalis Tit. S. Praxedis, & Archiepiscopi, habita in prouinciali Concilio IIII.



VOVSOYE tandem Cōcilia prouincialia, toties conuocata? quorsum & tot constitutiones, & tot decretorum vincula? Vulgaris vox, Patres sanctissimi, ac sicut ne tacita quidem cogitatione religiosa mentis digna, longeq; à sensu Episcopalis vestri animi aliena, ita hominum, vel impiorum est, Ecclesiam Dei oppugnantium, vel Christianorum, Christianam disciplinam abhorrentium, vel imperitorum, planeq; nescientium, quantas vires habeat frequens Synodorum actio, atque vsus, vel illorum sanè, qui angusto paruoq; animo omnia metuitur. Porro nobis, Patres, est illud certum, atque exploratum, hominem diuina lege, quasi sepimento vallatum, vt est is tum summa natura imbecillitate, tum immensa cupiditate, sepe labi, sepeq; ab officij semita deflectere; proinde plurimis & concilijs, & institutis, & decretis opus esse; quibus, quasi sanctissimis vinculis, ille adstrictus, à recto cursu non declinet; aut ab quando digressus, ipsdem adiutus in viam salutis redeat. Et, quod caput est, vt salutaris huius conciliorum instituti auctor est coelestis magister Christus Dominus; sic Apostoli eo sapissimè vsi, lege etiam sanxerunt, vt bis in annos singulos Concilia ab Episcopis haberentur. Quod deinceps & innumerabilibus summorum

Concilio-
rum Pro-
uincialiū
frequens
repetitio,
ad quid
conducat.

pauis-

pontificum sanctionibus, & conciliorum tum œcume-
 nicorum, tum provincialium decretis communitum,
 & frequenti ecclesie vsu consuetudineq; diu retentū,
 eiusmodi fuit; quo aditus patefactus est, non modò ad
 tradendam, verùm etiam ad perpetuò colendam, per-
 petuisq; progressionibus augendam omnem ecclesiasti-
 ca disciplina rationem. At verò, vbi id aliquando in-
 termissum, aut planè omissum est, vix dici potest, quot
 quamq; graues calamitates rei Christiane, publicè
 importate sint. Propè perierat Christiane vitæ insti-
 tutio, conciderat penè rerum salutarium vsus, nul-
 la ferè cleri disciplina, quasiq; nullum populi in cha-
 ritatis officij studium, prolapsus denique miserabilè
 in modum erat totus ille, ab euangelij luce dimanās,
 Christianarum virtutum ornatus. Quid? ij, qui alios
 in officio continere debebant, maxime ipsi à muneris
 debiti cura deflexerant. Atqui hæc vel vna solùm re-
 cordatio satis nos commonet, atque aded commouet,
 vt, in tuendo Synodaliũ, Episcopaliũq; conuen-
 tum vsu, tantum pietatis, constantisq; diligentia po-
 namus, quantum sanè voluntatis, & consilij, ad pro-
 dendum posteris optimum institutum, sanctissimi illi
 viri adhibuerunt. Sacra præterea œcumenica Tri-
 dentina Synodus, salutare illud institutum salutari-
 ter ita renouauit, vt, si minus bis, aut semel saltē
 singulis annis, quemadmodum illi censuerunt, at cer-
 tē tertio quoque anno prouinciales Synodos & con-
 nocari, & celebrari decreuerit. Id sane verò nos be-
 ne, iuuante Deo, cum semel, iterum, ac tertio exe-
 cuti sumus, est etiam cur idem perpetuò præstemus.

- I. Multa, Patres, nostris superioribus concilijs desunt, ad perfectam illam, quam magnopere expetere debemus, populi Christiani disciplinam: alia item in eisdem decreta sunt, quae communiri oportet: alioquin operis, à nobis inchoati, iacta fundamenta, breui corruerent: alia item abhinc triennio suborta esse possunt corruptelarum semina, quae nostra cultura conuellenda sunt, tum vitiorum spinae succrescentes amputandae. Haec tria proposita quidem nobis esse debent: sed illud etiam profectò est, ad quod cum semper, tum maximè in hac quarta prouinciali synodo, omnes cogitationes, cõsilia, studia, conatusq; nostros dirigi admodum cupimus, & à vobis, totis in Christo visceribus, expetimus; vt decretis, iam sancitis, quae adhuc executionis operam à nobis postulant, omnino exequendis, certam, explicatamq; rationem ineamus. Quare cum Tridentinas sanctiones, tum superiorum conciliorum constitutiones in conspectu, tanquam in speculo quodam habentes, diligenter videamus, quae in executionis munere officia nostra praetermissa, quae ita non praestita sint, vt sanè debebamus pro gloria Dei, proq; populi nobis commissi, salute. Iam modò est, Patres, vt hoc ipso loco, tanquam in augustissimo theatro, spectemus illas muneris nostri partes, quas clero, quas populo, quas Ecclesis fidei nostrae commissis religiosa sollicitudine debemus. Hoc autem cum semper nobis ob oculos versari debet, tum certa illa, in nostris, & cleri, & populi moribus sanctè conformandis deliberatio, quam salutaris conciliorum actio deposcit, perpetuò à nobis asserere

da est; maximeq; hoc ipso tempore, tempore autem Iubilæi, acceptabili, & hac die salutis, quam fecit Dominus. Iam populi, caelesti eo dono excitati, in officijs atque exercitationibus pietatis religiosius versantur; certatimq; Christianis virtutibus operã dāt: quimodò, qui in inueterata quadam peccandi cōsuetudine obdurauerant, suscepta aliqua vitæ emendatione, animum, penè in malè agendo obfirmatum, ad Christianarum virtutum studium flexerunt. Ergo quid nobis, qui populorum patres, qui medici animarum saluti prospicere debemus, in hac ardentissima, piãq; omnium voluntate agendum erit? an non in omnes episcopalis officij partes nos excitabimus? an diligentiam nostram acuemus? an in spiritualis vitæ disciplina in dies augenda, inuigilabimus? certè quidem. Hoc ipsum sanè non modò postulare, sed flagitare videtur expectatio populorum: qui, in fide, curaque nostra conquiescentes, ex nostris his Episcopalibus conuentibus, salutare adiumentum se consecuturos esse sperant, & confidunt quidem certè: quid eorum preces? quid oratio? quid frequentior concursus loquitur? quæ mens? qui sensus? quæ cogitatio illorum? Hic, patres sanctissimi, ante oculos ponite ingentem huius prouinciæ hominum multitudinem, suæ salutis studio flagrantem, nostrisq; monitis vehemētius excitatam, tum superioribus diebus, tum hoc potissimum tempore, quo in hac salutari conciliarium rerum tractatione nos causa sua versamur, vbique & in vrbibus, & in oppidis, & in ipsis vicis frequentissimam, pietatis exercitationibus deditam.

Videte

Tēpore Iubilæi incūbendū maximè emendationi vitæ.

Videte sacerdotes pro nobis ad altaria supplices: videte vniuersum penè populum, piè deprecantem: videte virgines, & viduas demisse, ac religiosè orantes; videte innumerabiles homines, sacram communionè sumentes; & alios profusis lacrymis, pio gemitu, neratisq; vocibus, Dei misericordiam, sanctorumq; patrocina implorantes. Considerate animo hanc vnam omnium obsecrationem atque orationem, summa tacitomentis contentione ad calos vsque emissam. Quo usque tandem, Pater celestis, parturimus; neque adhuc tamen parimus? cogitata optima concipimus; at factis non exprimimus. Tu Domine ad rectè agendū nos vocas, atque excitas; at languescimus: praclarè aliquando inchoamus; at non perficimus: caelestes illas coronas, gloriamq; sempiternam expetimus; at labores, crucemq; refugimus. Quo tandem tempore serio agemus? quando vere adiuti, cursum vitæ rectè tenebimus? Respice summe pater, nos oves pascuæ tuæ, nō auro, argento, sed pretioso sanguine filij tui redemptas. Tu nos tanquam pretiosum depositum, horū cura fideiq; commisisti; tu hos nobis duces, magistros, medicos, pastores, patres constituisti; ac proinde illis, eorumq; dictis audientes nos esse iussisti: tu rursum, illis, utpote de animabus nostris rationem aliquando relicturos, pro nobis inuigilare voluisti: da, quaesumus, illis, iam causa nostra in Concilio congressis, de salute nostra sollicitis, remq; nostram agentibus, ut te vnum spectent, non sua, sed quæ Iesu Christi sunt, querant; ac suæ & nostræ saluti seruiant: praefer lumen mentibus eorum; ac dirige voluntates, & ad salutaria cō-

Pia populi
vota, san-
ctæque pre-
ces, in Sy-
nodo patri-
bus congre-
gatis.

tas. Tu nos tanquam pretiosum depositum, horū cura fideiq; commisisti; tu hos nobis duces, magistros, medicos, pastores, patres constituisti; ac proinde illis, eorumq; dictis audientes nos esse iussisti: tu rursum, illis, utpote de animabus nostris rationem aliquando relicturos, pro nobis inuigilare voluisti: da, quaesumus, illis, iam causa nostra in Concilio congressis, de salute nostra sollicitis, remq; nostram agentibus, ut te vnum spectent, non sua, sed quæ Iesu Christi sunt, querant; ac suæ & nostræ saluti seruiant: praefer lumen mentibus eorum; ac dirige voluntates, & ad salutaria cō-

lia suscipienda, & ad dandam nobis, plebi tua, scientiam salutis, & ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Sicq; illi sanctè agendo, & nos eisdem obediendo, omnes ad caelestem patriam, ad quam vocati sumus, adiutrice tua gratia, perueniamus. Hac, Patres populi fidei nostra commisi, à Deo supplices petunt: hac eadem rursus vobis proponamus; hac assidua, paternaq; sollicitudine meditemur, atque procuremus. Ha sunt animæ, quarum salutem Deus vt procuraret, non angelum, non archangelum, sed vnicum filiū Christū Iesum misit: qui hinc in cælum abiens, quam diligentissime earum curam beato Petro, commendavit his, tertio repetitis, verbis: Simon Ioannis, diligis me plus his? pascue oves meas. Qua verborum formula etiam vnicuique nostrum, qui in sollicitudinis partem vocati sumus, optimam pascendi rationem prescripsit; & charitatem maximè, muneris nostri magistrā, docuit: quam populis, in curam nostram traditis, & frequenti verbi Dei prædicatione, & salutari sacramentorum administratione, & vitæ sanctissimæ exemplis, & episcopali eleemosynarum liberalitate, & sollicita oratione, & Missæ sacri crebra oblatione, & diuinorum officiorum cultu, & precibus assiduis, & paternis monitis, & pastoralibus correctionibus, & conciliaribus sanctionibus, & omni denique officio, curaq; perenni, per nos præstari voluit. Videte igitur, Patres, curam, sollicitudinem, & vigilantiam nostram; quæ in grege tanta adhibenda est, quantam sanè maximam charitatem Christo deberi, omnes profiteamur. Si diligis me, inquit, pascue oves

Charitas
Christi, ma-
gnā requi-
rit in pascē-
do grege
Domini,
diligētiam

oves

oues meas . Hoc sanè illustrius vera erga illum dile-
ctionis testimonium datur , quò maius in omni gregis
pascendi ratione studium, operaq; collocatur . Certè
si Christum, vt debemus, diligimus ; si Christi gloria
seruimus ; si Christi regni propagationem cupimus ;
si Christo gratificari volumus ; id præstantissima er-
ga gregem, nobis commissum, charitate, non decla-
rare solum , sed factis comprobare nos oportet . Id
sanè præstabimus, Patres , si non laboribus deteriti,
non difficultatibus labefacti, non sathana aduer-
sarij colluctatione fracti, ab instituti operis cursu nū-
quam desistentis : sed diuini amoris igne accensi,
omni virtutum episcopalium studio , ed cùm semper,
tum in conciliaribus actionibus progredi contende-
mus, vt populum nobis commissum & purgemus, &
illustremus , & perficiamus ; hisq; perpetuis pro-
gressionum laboribus introducamus in tabernacula
caelestia: idque munere, & gratia Christi Do-
mini: cui gloria sempiternis ætatum
saeculis. Amen.

ORA

ORATIO.

Caroli Cardinalis Tit. S. Praxedis, & Archiepiscopi, habita in prouinciali Concilio v.



AM ex Euangelio, quod modò audistis, Patres Reuerendissimi, optimè intelligitis, Apostolos à Christo Domino conuocatos, & ad prædicationem regni cælestis missos esse cum potestate sanandi morbos, depellendiq; demones. Sunt etiam vobis ex euangelica illa commemoratione perspecta eius Apostolica legationis, Apostolicæq; officij leges, ore diuinæ sapientiæ præscriptæ, rursusq; cognitū studium, quod summum in illis exequendis Apostoli magna cum omnium admiratione præstiterunt. Cùm autem hoc ipso tempore Clerus, populusq; hic Mediolanensis vos, qui Apostolorū successores estis, ex legibus Christi Domini spiritu in sacro Tridentino concilio decretis, conuocatos, vnà mecum ad Conciliū prouinciale quintum concelebrandum conuenisse cernitis modo illius Apostolicæ conuocationis, & legationis, quæ Euangelicis verbis commemorata est, quasi speciem quandam, ob oculos propositam, intuetur. Christus enim Dominus cùm videret eo tempore turbas, tamquam oues sine pastore, huc atque illuc vagantes, varieg; disiectas; ac multiplici morborū genere affectas; earū statū pietatis visceribus miseratus non satis habuit, se vicos, oppida, omniaq; loca finitima & prædicando, & sanando peragrasse: sed in tanta

Christus, quantam ecclesie sue curam semper habuerit.

homi-

hominum, vndique confluentium, multitudine voluit etiam alios Euangelicae praedicationis, ac morborum curationis socios adhibere. Discipulos igitur orare iussit: duodecim Apostolos conuocauit, eosdemque misit ad illa munera exequenda. Nunc itidem is, qui ab Ecclesia sua cura & custodia oculos numquam deiecit, Erunt, inquit, oculi mei ibi semper, cum de summo caelo, tamquam ex altissima specula, prouinciam nostram Mediolanensem, praesertim superiorum annorum pestilentia multis partibus vexatam, misereque afflictam cerneret, non tam hominum interitum, quam spiritualium rerum detrimentis, atque damnis, quae multa inde consecuta sunt, in tanta iactura illam misericordia oculis respexit, ac nos, euangelij sui ministros, excitauit, & ad sanctas orationes, precesque concelebrandas, & ad procuranda Synodalibus episcopalibusque laboribus remedia. Adfuitis, patres sanctissimi, religiose orationi, quam sine intermissione, hoc sacro loco, in conspectu sacrosancti Clauis Iesu Christi Domini habuimus, ut spiritus sancti lumen imploraremus, quo adiuti, prouinciae nostrae bene gerenda rationem iniremus, spiritualiaque damna restauraremus: ob eam ipsam causam, nullus vicus, nullum oppidum, nulla urbs in prouincia est, quae ad preces, & ad poenitentiae, sacraeque Eucharistiae Sacramentum, & ad alia pietatis Christianae studia, atque officia excitata non sit vehementer. Iam vero, Patres, hodie, eodem Domini spiritu duce, conuocati hoc loco adsumus, ut & eidem precationum officio, & aliis Synodalibus actionibus operam ministerium

que

que nostrum præstemus. Sperandumque est, Christū
 Dominum tum preces nostras exauditurum: dixit
 enim, Si duo ex vobis consenserint super
 terram de omni re, quamcunque petierint
 fiet illis: tum etiam nobis, in salutarī hac tractatio-
 ne versantibus ad futurum. Vbi, inquit, fuerint
 duo vel tres congregati in nomine meo,
 ibi ego sum in medio eorum. Omnis porro
 hæc concilij provincialis actio, formam illam, ut dixi-
 mus, exhibet apostolicæ missionis, & legationis. Dum
 enim nostras, nostrarumq; Ecclesiarum res inter nos
 mutua charitate conferimus, dum de castissimo di-
 uinorum officiorum cultu disquirimus, dum de cleri,
 populiq; disciplina inuestigamus, dum & nostrorum,
 & apostolicæ visitationis in primis decretorum exe-
 cutionem inspicimus, dum rerum multarum collap-
 sam penè institutionem ob oculos ponimus, dum de
 instaurationis modo consultamus, dum constitutio-
 nes alias, ad damna resarcienda rectè accomoda-
 tas, spiritu sancto auctore, conficere studemus, vni-
 uersa hæc via, & ratio eò spectat, ut istis adiumentis,
 quæ à Deo existunt, mens nostra illustretur, charitas
 in nobis inflammetur, animarum zelus in cordibus
 nostris exardescat, animorum nostrorum episcopalis
 illa vis, & ardor magis atque magis incendatur, &
 quasi nouus quidam spiritus in nobis, qui decretorum
 provincialium virtute, & auctoritate munimur, ex-
 citetur vehementius ad improbos omnes spiritus de-
 pellendos, ad vitiorum pestem propulsandam, ad sa-
 nandas spirituales agritudines, ad asserendum deni-
 que

Quam salu-
 tares conci-
 liorum cō-
 gregatio-
 nes, atque
 labores.

T

que

que populis, cura nostra commissis; omnem curatio-
nem. O salutare episcopaliū conciliorum labores?
Adest vobis Christus Dominus: actionum vestrarum,
dux est spiritus sanctus: vos morum magistri, vos
populorum moderatores, vos sanctarum legum au-
ctores. Sapiētia vestra Christiana disciplinatio
omnis instauratur; prudentia controuersie selantur;
charitate disidia tolluntur; studio eriguntur manus
remissa; virtute genua dissoluta roborantur, animif-

Quanta ex
Synodis
prouincia-
libus inter-
missis, in-
commoda
que vires adduntur. Quid multis? hæc conciliorum
actio nos ipsos, qui doctoris officio fungimur, qui ec-
clesie medici sumus, docet, instruit, reficit, recreat,
exsuscitat. Quam misera igitur superiora tempora,
quibus tamdiu intermissa sunt multis partibus, pe-
nè, antiquata concilia prouincialia, & Synodi dice-
cesane neglecta. Quo factum est, vt multiplex malo-
rum, quasi sylua extiterit; basilicæ incultæ, ornamen-
ta supellectilis Ecclesiasticæ penè nulla, caeremonia-
rum ritus, & vsus vix cognitus, diuinorum officio-
rum ratio penè perturbata, chori disciplina rescissa,
functionum Ecclesiasticarum munera contempta, &
spreta, stationes sacerdotales, clericalesq; deserta,
omnia demum discipline officia abiecta, ac penè de-
posita, populi præterea institutio deprauata, morum
corruptelæ vndique oborta, festorum dierum vene-
ratio multis peccatis violata, sacrorum locorum
cultus multis partibus lusus, sacerdotalis ordi-
nis dignitas pro nihilo habita, & cuncta denique ad
eum statum deducta, vt lachrymis, luctu, commi-
serationeque digna essent. Vidimus nos, vidimus pro-
uincia

uincia nostra faciem deformatam, ~~non~~ planè à colla-
 crymabili illo templi Hierosolymitani aspectu dissi-
 milem: cum scilicet vastatis, & dirutis ab Antiocho
 rebus omnibus, fortissimus dux Iudas Machabeus
 templi illius cultum euersum, altare violatum, ia-
 nuas exustas, & omnia percussa, ac prostrata aspex-
 it: scissisque vestimentis, capite cineribus asperso,
 suspirijs, gemitu, luctuosissimisque vocibus, incredi-
 bilem vim lacrymarum in tantis augustissimi templi
 ruinis profugit. Gratias tibi agimus, optime Deus,
 cuius diuino munere Tridentinum Concilium miseris
 his temporibus celebratum est: vnde præter alia, que
 reipublica Christiana adiumenta subministrata sunt
 restitutus est tandem salutaris ille vsus Synodi, &
 diocesana, & provincialis: cuius institutum auxi-
 liante tua diuina gratia ita suscepimus, vt hodierno
 die ex Tridentina sanctionis præscripto iam quinti
 provincialis Concilij initium faciamus. Non est igitur
 Patres, cur nostra hac concione Concilij provin-
 cialis necessarium vsum, dignitatem, fructus vber-
 rimos, explicemus. Vos ipsi intelligitis sacrosanctam
 œcumenici illius Concilij auctoritatem, qua nobis
 iussum est, provinciale Concilium tertio saltem
 quoque anno conuocari: vos ipsi optimè memi-
 nistis, per nos de vestro consilio, & assensu, iam
 certam diem Concilij nostri provincialis præstitu-
 tam, perpetuamque illius indictionem deinceps
 decreto provinciali esse communitam. Est verò
 decreto provinciali esse communitam. Est verò
 cur, vnde digressi sumus, ad euangelicam com-
 morationem redeamus, que tota non solum huius

Tridentini
 Concilij
 vtilitas.

Conciliorū
cōuocatio
à Christo
instituta:
& quā
vtilis sit.

noſtri epiſcopoꝝ congreſſus, conuentuſq; rationē, ſed
etiam munera, & officia, quæ in eo præſtare, aut cer-
tè ſpectare debemus, ſignificare, & declarare vide-
tur. Primum igitur videamus, Patres, cur Chriſtus
Dominus, cum ſingulos Apoſtoloſ ad apoſtolica lega-
tionis munera inſtruere, ac mittere poſſet, omnes ſi-
mul eam ob cauſam conuocauit. Qua ex re perſpicuū
nobis fiet, quare iam ab initio ferè naſcentis Eccleſiæ
inſtitutum ſit, epiſcopoſ prouinciæ ad Metropolitanā
conuenire, prouinciales leges ſancire, ſancitas, ab om-
nibus, qui eiſdem prouinciæ ſunt, ſuſcipi, ac ſeruari.
Vna verò præter ceteras cauſa eſt, vt, qui in varias,
diuerſaq; mundi partes ad Euangelij propagationē
mittebantur, eorum omnium & vna eſſet doctrina,
& vnum Apoſtolicum munus, & vna apoſtolica vite
ratio. Quæ ſanè res docet, eiſdem prouinciæ epiſco-
poſ, quamuis diſtinctis, diuerſiſq; diœceſibus præſint,
eodem tamē vniſ prouinciæ quaſi vinculo deuinctoſ,
vna etiam, eademq; diſcipline eccleſiaſtica ratione,
eiſdem præſcriptis legibus, ac morum regulis fideles,
ſibi commiſſoſ, ad viam ſalutis dirigere debere. Id ſi-
nè oſtendunt, atque aded iubent, ſanctiſſimorum pa-
trum ſanctioneſ, & conciliorum canoneſ, quibus hoc
de genere præter alia illud cautum eſt, vt eccleſiaſti-
ciſ inſtitutiſ Metropolitanæ eccleſiæ ſe ſe reliqua pro-
uinciales diœceſeſ conforment. Ex hac porro coniu-
ctione, concordiq; ſollicitudine, & coniunctiſſimo
ſtudio maxima commoda, maximaq; adiuueta pro-
ficuntur, non ſolùm ad facilem Eccleſiæ commiſſe
gubernationem, ſed etiam ad omnem populorum in

via Domini progressionem. Hinc enim firmissimum
 vniuscuiusque instituti presidium, hinc rituum Ecclē-
 siasticorum, sanctarumq; consuetudinum perennis
 conseruatio; hinc disciplina omnis robur perpetuum,
 hinc rerum salutarum sanctissimum firmamentum,
 hinc prompta omnium, paratissimaq; ad obediendum
 voluntas, hinc praeclara illa bene agendi, recteq; exe-
 quendi contentio, & religiosa emulatio. At verò vbi
 contrà res agitur: vix dici potest, quanta inde incom-
 moda, quàm multae difficultates emanent. Vos con-
 scij estis patres, quàm vera sint, quae narramus: sed
 aliqua ex parte ob oculos ea proponamus. Si quis ve-
 strum est, qui in oratione frequens sit, caelestium con-
 templationum studiosus, in episcopali Ecclesiae statio-
 ne assiduus, episcopalibus item officijs, studijs, & la-
 boribus totus addictus, abstinentiae, ac ieiunio dedi-
 tus, hospitalis, pauperum, viduarum, pupillorum ve-
 re pater, & pastor, piorumq; locorum patronus, &
 sanctorum institutorum sollicitus auctor: rursusq; si
 alius eiusdem prouinciæ Episcopus hæc omnia vel re-
 misse agit, vel negligit, vel, quod grauius est, contrà
 facit, vel ab alio Episcopo diligenter acta, minus com-
 mendat; certè omnia inde incommode accidunt non
 sine grauisimo detrimento. Sed locus hic est, Patres,
 vt accendamus nos ipsos, si attentius res ipsas specta-
 mus. Ille, qui optimi pastoris regulas sibi proposuit,
 predicationis munus ad Tridentini Concilij præscrip-
 tum perpetuò exequitur. Iste, qui dignitatis episcopa-
 lis amplitudinem, non labores, censum, non onus, vita-
 otium, non perpetuam illam sollicitudinem, multis

Vigilantis
 & remissi
 episcopi
 collatio

curis implicitam, in animo sibi constituit, vel rard, vel
 fortasse nunquam verbi Dei pabulum populo mini-
 strat. Ille Synodum diocesanam annuersariam de
 more celebrat: hic ne statas quidem clericorum &
 sacerdotum congregationes habet, ne dum Synodum
 conuocat: ille visitationem diocesanam perenni stu-
 dio obire contendit: hic gregis sui vultum neque ag-
 noscit, nec verò vt ab ouibus agnoscat, paterna
 id charitate studet. Ille nihil non agit, nihil non at-
 tingit, vt morum corruptelas eripiat, vt vicia &
 peccata corrigat, atque emendet, & quoscumque
 aberrantes ad viam salutis reuocet: hic populari o-
 pinione cum omnia metiatur, hominibus placere vult,
 peccata hominum dissimulat, sapèque causam præ-
 bet, quamobrem complures à via recta deflectant. At
 vigilantis episcopi sollicitudo in eo etiam versatur,
 vt ecclesiarum cultus splendescat; basilica sarta, recta
 sunt, omni apparatu instructa, omni ornatu, &
 pretioso opere illustres, in omnes partes eluceant;
 diuinorum officiorum pietas florescat; ceremoniarum
 ritus excolatur; chori instructio omnis non mo-
 do retineatur, sed planè augeatur; clerus ad sacras
 doctrinas erudiatur; in clericalis vitæ officijs conti-
 neatur; sanctissimis legibus, edictis, institutionibus
 deuinctus, non modò à flagitijs alienus, sed ab omni
 suspitione integer, purusq; conseruetur. Quà dissi-
 milis verò remissi, negligentisq; pastoris, ac sibi indulgè-
 tis ratio, ac forma sit, vos ipsi videtis. Nulla in eius
 clero ferè disciplina, nulla populi institutio, nulla ec-
 clesiarum instauratio; omnia denique, quæ vndique
 præclara

præclara episcopali cura splendescere deberent, in si-
 tu & squallore propè iacent. His tam diuersis studijs
 Patres, tantùm abest, vt qui accenso studio ad op-
 tima quaque ferebatur, eius industria, & sollicitudo
 vehementius inflammetur, vt aliquando penè restin-
 guatur: sicque sancta illa æmulatio, quæ tantopere
 nobis episcopis expetenda est, & valet plurimùm
 ad omnem disciplinæ propagationem, nulla sit. Acce-
 dit etiam aliud incommodum, idque maximum,
 quòd perspecta hac dissimili pastorum cura, populi
 episcopi vigilantis diœcesi subiecti, in obediendo con-
 tumaciores, & difficiliore sunt; pastori, & patri
 suo detrahunt; eius benefacta sæpe iniquius insectan-
 tur; monita non audiunt; &, vt est hominum genus
 procliuè ad querendas excusationes in peccatis, alte-
 rius remissione, & nimia indulgentia abutuntur ad
 contumaciæ suæ & culpæ omnis patrociniùm. Tanta
 igitur damna, ac detrimenta rei Christianæ impor-
 tari perspicimus ex illo dissimili spiritu, quem in pa-
 storibus vnum, vno charitatis vinculo coniunctum,
 vnoque sollicitudinis studio incitatum, Christus Do-
 minus esse voluit. Ad hoc nos Episcopos is instruit,
 cum Apostolis in vnum conuocatis, legationem præ-
 dicationis Euangelicæ, & ægritudinum curatio-
 nem hodierno euangelio committit, & certas eis
 vniuersis regulas Apostolici illius muneris præscribit.
 Quamobrem persuasum iam habeamus, Reuerendis-
 simi Patres, non mediocrem vtilitatem huius prouin-
 cialis Concilij quinti tractatione nos prouinciæ no-
 stræ, Deo in primis iuuante, allaturos esse, si cer-

tam rationem exploratamq; viam planè iam nunc tandem inierimus, vt coniunctissimis animis, concordissima voluntate, pari studio, equali zelò, tamquam vno pastorali, episcopaliq; spiritu omnes in eam perpetuam curam incumbamus, vt prescriptas & nobis,

Oratio ad
Deum pro
vnitate mi-
nistrorum
Ecclesie.

& clero, & populo, prouinciaq; nostra leges, instituta, disciplinamq; omnem exequamur. At tu, Domine Deus omnipotens, qui iussisti, seniores septuaginta de populo à Moysè conuocari ad ostium tabernaculi fœderis; illisq; eodem loco commorantibus, adesse, atque vnum, eundemq; spiritum largiri dignatus es; quiq; apostolis tuis, in vno loco congregatis, spiritum sanctum tuum misisti, eorum mentes illuminasti, corda vsque ad eò accendisti, vt incredibili ardore inflammati, cum se diuina prædicationis legatos agnosceret vno ardentissimo studio, iisdem apostolica disciplina institutis, toto terrarum orbe, illa legatione tam admirabiliter perfuncti sint: nobis hodie, nomine tuo in vnum conuocatis, adesto quæsumus: mentes nostras diuini tui luminis splendore illustra, bonitate fove, sapientia rege, moderare, atque effice, vt nos vno consilio, iisdem vigilantia officijs, iisdem monitis, iisdem exemplis, legationis nostræ etiam munera atque officia exequamur, & ita salutariter exequamur, vt tandem nos, & fideles prouinciæ nostræ, vnum in te effecti, sempiterna illa gloria in te vno Deo persuemur. Amen.

ORA-

ORATIO.

Caroli Cardinalis Tit. S. Praxedis, & Archiepiscopi, habita in prouinciali Concilio VI.

DIVINAE erga nos misericordia munere, singulariq; dono iam Concilium prouinciale sextum, Patres sanctissimi, concelebramus. Hæc ipsa Concilij prouincialis vox nobis, qui ob eam causam dnice spiritu sancto, hic adsumus, rem magnam, grauem in omnes partes maximè vtilem, salutare prouinciæ rationibus atque adeò omni Ecclesiasticæ discipline vsui instaurationiq; necessariam significat & planè ostendit.

Næ hæc quidem actio prouincialis, ab apostolicis vsque temporibus diuinitus instituta, & diuturna Ecclesiæ consuetudine in omnes terrarum partes deriuata, sanctionibus pontificijs corroborata, œcumenicis Concilijs cõmunita, olim florentissima fuit. Quo factum est, vt ea iam pridem in omni prouincia fructus tulerit & vberimos & maximos. At verò vbi intermissa vel neglecta fuit, quanta, & quàm grauius damna inde importata sint rei vniuersæ Christianæ, non est cur pluribus explicemus; res ipsa loquitur. Synodorū prouincialium vtilitas, & quidnam in ijs potissimū agatur.

Is autem detrimentis sacra Tridentina Synodus, vt tandem occurreret, salutare Conciliorum prouincialium institutum renouauit: quod nos ex illius præscripto cum sæpenumero operante Domino adhibuerimus, aliquos illius fructus experiundo cognouimus. Et ve-

quod quorsum sanè refertur omnis prouincialium Episcoporum conuentus? an nõ ad res, quæ non modo sunt vitales, sed quæ longè omnium grauissimæ, agitur in eo gloria Dei, agitur salus animarum, agitur institutio Cleri, agitur disciplina populi, agitur deniq; spiritualium ægritudinum curatio, nobis, qui in Apostolorum locum successimus commissa, vt ex Euangelio iam modò audiuius.

Est porrò curatio hæc multiplex, difficilis, & latè præterea patet, magnum sanè negotium & graue, in vnus tantùm animæ, pro cuius salute Christus Dominus sanguinem profudit, curam incumbere: multò grauius, plurimos variè languentes sanare: longè grauissimum, prouinciæ vniuersæ, & amplissimæ ægotanti medicamenta opportuna apponere: sed infinitis partibus difficillimum est, morbis, qui vnus Episcopi studio vix, aut ne vix quidem aliquando curari, cum penè insanabiles sint, remedia adhibere; quæ cura maximè ad prouincialium Episcoporum conuentum, tanquam ad aliquod sapientum medicorum collegium, pertinet. At cum omnis Pontifex ex hominibus assumptus, & ipse circumdatus sit infirmitate; ægritudinum quoque nostrarum episcopali curatio, cuius magna ex parte in Synodis prouincialibus ratio habenda est, explicari non omnino potest, quàm grauis, quàm salutaris item.

Sed est cur iam hoc initio orationis nostræ paucis rem complectamur. In conuentu episcopali propositum nobis est studium curationis, & nostræ, & nostri gregis. Cum igitur Concilij huius prouincialis sexti

causa

causa hoc sacro loco simus: vocem illam apostolicam & diuinam, non modò omnes muneris nostri partes significantem, sed nos magnopere monentem audiamus. At credite vobis, & vniuerso gregi, in quo vos posuit spiritus sanctus, regere Ecclesiam Dei, quam acquiuit sanguine suo.

Quare & vnã & alteram item curationem pro officij nostri munere præstemus; res duæ sunt, quæ nobis in solenni hac actione proponuntur; vna prouincia ægrotantis status, altera diligentissima disquisitio salutarium medicamentorum. Atque de his quidem rebus duabus in præsentem aliquid, & breui sane dicemus.

Primum igitur, Patres Reuerendissimi, spectate queso, vnã mecum prouinciam vniuersam, quasi publicum hospitale, quandam domum amplam, in qua multitudo ingens sit hominum grauius periculosæque ægrotantium. Proponamus hic nobis ob oculos tam infinitos homines agrè affectos, quos Christus Dominus ab Apostolis sanari iussit: ac eos in prouincia frequentissimos conspiciamus, cum præsertim his temporibus tanta malorum lues in mortalium viscera sese infuderit. En hydropi laborantes, en febri, & phrenesi æstuantes, en demonum impetu agitati, en lepra fœda affecti, en paralytici, en permulti claudi, en alij aridi, debilesque, en gibbosi plurimi, en muti complures, en lippientium genus, en & cæcorum, & surdorum quàm infinitus numerus, quàm multos alios letargiæ morbus occupauit. O commiserantium & languentium spectaculum. An hic

Concilio-
rū prouin-
cialium in-
stitutum
est, ægrotā-
tem vt pro-
uinciam
sanent.

hic patres, dolor noster supra dolorem? an in nobis cor
 nostrum mœrens? Quæ malum ista hydropisis, quasi
 spiritualis. intus in omnium prouinciæ partium cute inherescēs?
 superbia vitio quàm multi turgescunt? quanta inde
 morborum pestis, quam profusus vestium luxus, quàm
 nouus & inauditus pomparum apparatus, quàm va-
 rius barbarico opere ornatus, quàm innumerabilis
 seruorum grex, quàm effusa denique omnium rerum
 profluuius, quæ tanquam morbus intercus, in omnem
 prouinciæ partem sese longè latè que diffudit. At vcrò
 quàm latè patet alia hydropisis, inexhausta illa pecu-
 niæ sitis, & idolorum seruitus auaritia, & illa malo-
 rum omnium radix cupiditas. Ex hoc morbo nefaria
 quaque existunt. Hinc fœneraticij contractus, hinc
 mendacia, periuriæq; commercijs contrahendis, hinc
 falsa quæq; hinc adulterina & corrupta merces,
 hinc doli, fallacia, fraudes, & subdola quæq; artifi-
 cia: hinc alienorum bonorum quasi aucupia, hinc iu-
 diciorum iniquitas, iudicum corruptele, pupillorum
 oppressiones, viduarum desolatio, & iniuria denique
 omnis. Quàm perniciosam sitis, quàm effrenata cupidi-
 tas, qui nullos sibi fines concupiscendi præscribunt, vs-
 que ad eò vt alios possessionibus suis etiam sæpe per in-
 iuriam pellere, manibus pedibusq; enixè operam det.
 Horreant isti iudicia Dei omnipotentis, vocibus Isaiæ
 conquerentis, & comminantis: *Va vobis, inquit, qui
 coniungitis domum domui, & agrum agro copulatis,
 vt ad terminum loci. Nunquid habitabitis vos soli in
 medio terræ? in auribus meis sunt hæc, dicit Dominus
 exercituum: nisi domus multa deserta fuerint, gran-*
des

des et pulchra absque habitatore. Horribilis certè est
hec Dei comminatio: at istorum quàm ardēs, patres,
quàm effusa cupiditas.

En rursus circumfusa vndique alia hominū mul-
tudo febribus multiplici et graui ardore æstuantiū.
Iuvenes quibus cupiditatum flammis, quasi summis
februm caloribus, & concupiscentiæ igni non exar-
descunt? delitijs assluunt, oculos habent plenos adul-
terij; & flagranti isto ardore concitati, bibunt, qua-
si aquam iniquitatem omnem: nihilq; non agunt,
nihilque non attingunt, nihilque non elabo-
rant, vt male agant: imò male agendo glorian-
tur; & que malefacta non patrarint, illa ipsa quasi
à se commissa, insolenter vbique iactitant; vsque ad ed
turpiter agere, sibi gloriosum opinantur. Atque pre
isto ardore, furore eò etiam precipites feruntur, vt
cum ne sacrorum quidem locorum rationem aliquã-
do habeant, tum verò sanctum matrimonium, sicut
gentes, que ignorant Deum, ineunt atque suscipiunt:
suaq; lebidini ita vacant, sicut equus & mulus, in
quibus non est intellectus. O rem commiseratione dig-
nam? Febrilis hic furor non modò iuuenes & ado-
lescentes, sed pueros & penè infantes, his tempori-
bus aliquo modo iuuasit. Quàm isti petulantes? quàm
contumaces? quàm effrenati? quàm proiecta auda-
cia precipites? quàm turbulenti & domi & foris? quã
impudenti licentia ad nefaria quaq; concitati? nolu-
mus plura præ dolore.

Sunt plerique alij, qui tanquam fanatici homines
ethnico more & ioculari quadam licentia sathane
actus

Febris spi-
ritualis.

Phrenesis
spiritualis.

actu introducta laruis induti, furium, & bacchantur: choreas ducunt, tripudia agunt, spectacula prophana edunt, atque in alijs istiusmodi actionibus vsque adeo insanunt, vt in tanta peccatorum qua inde existunt, colluue, ne culpam quidem agnoscant. Alij porro non tam phrenesis furore quam demonis estu agitati, ed precipites ruunt, vt non modo medicamenta aspernentur, sed medicos, & curatores salutis sue insaniabili quodam odio infectentur: & verò, quod detestabile nefandumque facinus est, violentas manus eorum parentibus sacerdotibus, quos vereri & colere totis in Christo visceribus debent, asserant atque inijciant: eosque aliquando truculentè, impiè, sceleratèque contrucidant.

Lepra spiri-
tualis.

At lepra quam plurimi laborant? isti & malefactoris & flagitiorum impuritate, & vitiorum exemplis, prouinciam foedissimè insciant. At vos Patres, quos huic prouinciae speculatores Dominus dedit, rectè cernitis, quam exitiosa sit istorum perditissimorum hominum contagio, & quam in omnes partes diffusa. Paralyticorum praeterea numerus magnus est: qui pra quadam virtutum torpedine, tanquam in mollitie carnis iacentes, ne desideria quidem rectè agendi concipiunt, nedum sanctarum actionum officia exequuntur. Sed en claudi alij: isti optimè vident, quam valde in Christianarum virtutum disciplina progrediendum sit: non longè tamen, vt oportet, progrediuntur: imò à recta via, quam semel ingressi sunt, ad vitiorum diuerticula profluunt. Alij aridi sunt qui manu cum debiles sint; in operibus charitatis de-

Paralytis.

Claudi.

Aridi.

sunt, nomineq; tantum Christiano gaudent. At gib- Gibbosi.
 bosi quam plurimi, qui ad terram proni humi repetes
 non caelestia, sed terrena tantum spectant: & tan-
 quam filij terra animo dimisso, vt pecudes ad pastum,
 ad crapulas & comessationes abiecti, gula, ventri, &
 ganeis dediti, plane statuerunt oculos declinare in
 terram; horum Deus venter est, & gloria in con-
 fusione ipsorum qui terrena sapiunt: vsquequo gra-
 ui corde. Ista hominum laes prouinciam nostram
 plane inquinat. Est etiam infinitus numerus mu-
 torum. Sunt qui in diuinis laudibus muti; at in ma- Muti.
 ledictis, blasphemijs, diris imprecationibus, conuitijs,
 detractionibus, contumelijs, lingua celeri, & exerci-
 tati sunt. O detestabilem hominum pestem. Copu-
 landis disidentium voluntatibus silentio vtuntur:
 sed lingua, tanquam seditionum flagello, abu-
 tuntur ad discordias disseminandas. Certè lingua
 eorum ignis, vniuersitas iniquitatis, & sepulchrum
 patens est guttur eorum, quorum os maledictione
 & amaritudine plenum est. Sed quousque ista homi-
 num laes processit? Attendi, inquit Dominus, aus-
 cultaui, nemo est qui loquatur bonum. Lippos alios
 scitis, imò & cecos quam plurimos. En spectaculum Cæci.
 tenebricosum & horribile? est quadam huius sæ-
 culi cecitas: qua vt tetra nocte, circumfusi homi-
 nes, oculis fidei, cum & sempiternam illam caelestem
 gloriam, & perpetuos inferni cruciatus & mortem,
 & horribilia Dei iudicia, proposita habeant, nolunt
 tamen videre, vt bene agant. Per multi item rerum
 diuinarum, atque adeò rudimentorum fidei ignari,
 verè

Surdi.

verè caci sunt : qui planè abiecta salutis sue cura, viã cum ignorent, quæ ducit ad vitam, illa imperitia cecitate prolabantur ad sempiternum interitum. Verùm plerique alij caci sunt : qui rerum futurarum quæ sempiterna sunt, nihil prospiciunt : rerum autem presentium, quæ caducæ, quæ fluxæ, quæ vix ad punctum temporis permanent, cæca quadam auiditate rapiuntur. Et quæ tandem est ista hominum cecitas, qui res procreatas Creatori, res viles, & abiectas summo Deo præferunt. At surdi quàm infiniti? quàm miseranda eorum conditio? Isti in male agendo sunt pertinaci animo, volunt atè que obfirmata Dei vocibus obsurdescunt, pietate non molliuntur, minis non cedunt, precibus non commouentur, mentis sensu hebescentes, pericula salutis non timent, homines non metuunt, & quod grauissimum est, Deum non verentur.

Auaritia,
vt clerum
inficiat.

Iam cernitis, Patres Reuerendissimi, aliquam prouinciæ partem ægrotam : aliam verò quæ ad clericales ægrotudines pertinet, vos etiam optimè perspicere potestis. Iam pridem clericali ordini remedia apposimus, quæ pro temporum ratione opportuna iudicauimus : sed alij morbi sunt, quibus iam clericalis disciplina languescit. Vita honestati, & morum castitati consulimus, eiusq; generis vitiosas aliquas partes sanauimus : Ecce alia labes, quæ valde illius ordinis dignitatem infecit, in eo inhaerescit, auaritia. Quam ob causam, vt alia silentio præteream, quæ pastoralem animi nostri sensum excruciant, deserta sæpè statione in fori sollicitudinibus illius ordinis homi-

nes

nes excubias agunt, lites appetunt, lites intendunt, et frequentes plerique in iudicijs sunt, clericis studia præscripsimus. Alij negligunt, alij clericalium studiorum fines transiliunt, & quasi Græcas glorias contemnantur. Alij studiorum prætextu ab Ecclesia absunt, à functionibus Ecclesiasticis sese abducunt, & à clericali disciplina refugiunt. Alij scientia inflati, præ se alios, etiam seniores, quos vereri debent, superbè contemnunt: beneficia ecclesiastica tenuia contumaciter respuunt, ampla præposterè ambiunt. Quam alij clericales morbi, Patres, quàm alia vulnera recruderunt, quibus potius medeamur oportet, quàm enumerando refricemus.

Nihil verò attinet, cur hoc ipso loco ægrotudines nostras enarremus. Non enim dubitamus, quin vos, quos Dominus constituit sanare infirmos, pro conscientie vestræ religione non modò diligenter etiam atque etiam ipsi spirituales nostros omnium morbos videritis, sed medicamenta exquisieritis, quibus appositè curentur. Verùm quo rectius omnia nobiscum iterum atque iterum reputemus, illud vnum nobis omnibus persuasum esse volumus, ad ordinis nostri dignitatem & auctoritatem muneris non satis esse, si certis quibusdam virtutibus, quibus ceteri homines præditi esse solent, nos exculti simus, sed harum ipsarum virtutum ornamentis nos longè excellere oportet. In gradu enim episcopali collocati sumus: qui, ut aurum ceteris metallis præstat, sic alijs, vel amplissimis dignitatibus cum præcellentior sit, tanto perfectioribus virtutibus vsque ad eò prælucere debet, ut in-

Episcopi & clerici, ut excellentioribus virtutibus, præcæ ens culti esse debeant.

de ad alios splendor singularis dimanet. Vitæ innocentia, morum integritas, religionis pectus, iustitia cultus, & alia eius generis virtutes sunt quidem nobis communes cum reliquis, sed cum multo præstantiores eæ ipsæ in nobis, singularis vitæ officijs splendescere debet; tum verò alia sunt quæ, propria præcipuaq; episcoporum sunt, & cum præstantissima Dei charitate, & ardenti eius zelo in primis coniuncta: quibus virtutibus exhibeamus nos, sicut Dei ministros ipsdemq; nos existimet homo, vt ministros Christi & dispensatores mysteriorum Dei. Si igitur episcopali perfectione nostras actiones, & officia metimur, certè diligentius aliquas etiam agritudines nostras speculabimur.

Quamobrem cum omnes prouincie partes, siue populum, siue Clerum, siue nos etiam spectemus, si diligentiori speculatione, quam nos dicendo commonstrauimus, intuebimur, qualem eam aspiciemus? agrotantem scilicet, & multis adhuc morbi offensionibus percussam, & ita percussam, vt reliqua cura opus sit non mediocri, sed magna. Proh dolor, quid hoc emest? Nunquid resina non est in Galaad? Nunquid nulla medicina ratio in prouincia? & in prouincia amplissima? nunquid medicus non ibi? nunquid tot & tam sapientes Episcopi optimi animarum curatores, & præcellentes animarum medici? quare igitur non est obducta cicatrix filia populi mei? quam ob causam prouincia sanata non est? transit messis, finita est æstas, & nos saluati non sumus? inquit mœrens & deplorans Hieremias. Iam diu abijt
tem-

tempus, quo sacra Tridentina Synodus salutare san-
 nandis morbis leges tulit: iam pridem etiam tam
 sepe numero nos, tanquam medici, qui collegiatim de
 curandis corporibus consultationem ineunt, huc ad
 Concilium conuenimus: at prouincia nobis in curam
 tradita, nondum salutariter curata est? imo adhuc
 penè attrita, penè percussa iacet? super contritio-
 ne filie populi mei contritus sum & contristatus, stu-
 por obtinuit me. Exagitate vnà mecū queso, patres,
 dolorem vestrum: intumescite accensī, afferte reme-
 dia & opportuna & salutaria, quæ prouincia egro-
 ta adhibeamus; tempus est medelæ, inquit propheta.
 Vos statum prouinciæ egrotantis videtis: tempus
 medendi est, tempus Concilij. Non est igitur, cur à
 proposito illis quæ vulgò disseminare solent, vocibus
 dimoueamur: quorsum tot synodalia remedia? quo-
 usque tandem tam multæ medicamentorum syno-
 dalium leges? næ istæ planè vulgares voces sunt, &
 dignæ planè, quibus nos Episcopi constantissimo men-
 tis episcopalis studio obsurdescamus. Aliud enim nos
 spiritus sancti doctrina docet, aliud apostolorum in-
 stituta monent, aliud Patrum exempla declarant,
 aliud canonum leges iubent, aliud vetus Ecclesie
 usus in omnes partes utilis postulat, aliud Triden-
 tine sanctiones nuper instituunt: aliud nos in hac
 prouincia iam diu ad consuetudinem reuocauim-
 us. Quid? aliter muneris nostri episcopalis religio
 deposcit, quam inanes, & penè nefaria, eamque ob
 causam summa animi nostri episcopalis cōfensione, vna

In eos qui
 frequentem
 Conciliorū
 repetitionē
 fugillant.

conspiratione, vno spiritu explodantur illa voces ho-
 minum qui populum nostrum decipiunt, dicentes: pax
 & non est pax: quam imperite hoc iactitant: quam
 iniquo etiam animo sunt isti, qui curant cōtritionem
 filia populi mei cum ignominia, dicentes, pax, pax, &
 non est pax. An vbi malorum lues, pacis, concordia,
 & bonorum status? an vbi varia morborum species,
 recta valetudo? an vbi adhuc morum corruptela, dis-
 ciplina Christiana perfectio? Attendite quæso, qui isti
 homines sunt, cum talia dicunt: liniunt parietem
 luto absque paleis, absque temperatura: vident vi-
 sionem pacis, & non est pax. Cernunt isti in su-
 perioribus nostris Concilijs vmbra[m] quandam dis-
 ciplina, qua populum informare studuimus: at eius
 imago nondum omnibus partibus absoluta: imò cum
 imperfecta est, tum neque vndique etiam communi-
 ta: eamq[ue] ob causam verendum nobis est, ne illa tan-
 quam paries malè materiatus, luto tantum absque
 paleis illitus, corruat. Longè absint à nobis voces isto-
 rum, qui consuunt puluillos sub omni cubito manus,
 & faciunt cervicalia sub capite vniuersæ etatis ad
 capiendas omnes animas. Næ isti his adulationum
 vocibus vocumq[ue] blanditiis, cum nos fallere studeant
 tum istis etiam illecebris populos nostros decipiunt: di-
 cunt enim bonum malum, & malum bonum. O popu-
 le meus, quis poterit omnia mala, quæ te vndique pre-
 munt, enumerando percensere? audent tamen isti à
 salutis via te adulationibus longius abducere. Popule
 meus, qui te in tanta malorum colluione beatum di-
 cunt, ipsi te decipiunt, & viam gressuū tuorū dissipant.

Propo-

Proposui vobis iam ante oculos, Patres, quandam penè necessitatem sanandæ provincie. Disquiramus igitur oportet in hoc ipso Concilio sexto salutares curationes, salutaria medicamenta, & presentia remedia. Quo in officio disquisitionis Euangelium quod nuper audiui, nos valde instruit, cum curationis munus apostolis Christus Dominus commisit, his verbis: Nihil tuleritis in via, nec virgam, nec peram, nec pecuniam, nec panem, nec duas tunicas habeatis. Quorsum hæ leges? quid ostendunt? quid loquuntur? quid præscribunt? rerum certè humanarum despicientiam, terrenarum curarum abiectiõnem, vitæ huius contemptum, animi ab alienationem ab ijs quæ nostra sunt, & illam à nostris, quos cognationis vinculo natura coniunxit, quandam quasi seiunctionem atque alias istiusmodi virtutes, quæ in Apostolis tantopere eluxerunt. Atque ijs quidem hoc etiam vnum adiungendum est, quod in curatione spiritali plurimum valet, vt ne mundi prudentiæ neque nostræ imitamus. Prudentia carnis mors est, prudentia mundi cæca & fallax: at prudentia spiritus, vitæ & pax. Quæ Christi sunt, Christi spiritu agamus: ab illo pendeamus, non vulgi iudicio, non populari plausu, non priuatis rationibus curæ nostræ partes commetiamur: hoc sanè est Apostolos, quos misit Deus infirmos sanare, salutariter imitari; hoc planè Euangelij leges seruare, hoc ipsum gerere, hoc salutares curationes adhibere.

Illis virtutibus nos communiti voluntatem etiam instaurandæ provincie ardore quodam inflammata

Quanam
ratione, Io-
sue, & Es-
dras, Ecce-
lesiasticis
imitandi.

& paratam adhibeamus. Parauit cor suum, vt inuestigare legem, sacris litteris proditum est: alio loco elegit sacerdotes habentes voluntatem in lege. Eo animi, cordisque desiderio ad prouincia curationem accensi imitemur duos grauissimos viros, Iosua & Esdras: hic instaurandæ disciplina studio exarscens, librum legis quem manu sumpsit, aliquot diebus distinctè legit, quater diu, & totidem noctu, populúmque ad illius executionem mirabiliter excitauit. Iosuas itidem quo posset accuratiùs omnia legis instituta vitæ suæ moribus exprimere, librum Legis perpetuò in manu habere, & singula expendere iubetur. Non recedat, inquit Deus, volumen legis huius: & quoniam lectiois studium parum vile est, nisi animi commentatio accedat, ea verba adiunguntur: & meditaberis in eo diebus ac noctibus, nempe tanta assiduitate, quæ omnem prorsum negligentiam excludat: cum autem hæc ipsa animi voluntas, & meditationis studium, parum quoque proffit, nisi quæ legibus instituta sunt, ad executionis usum inducantur, sequuntur illa verba: vt custodias & facias omnia. Hoc præclaro exemplo nos optimo iure eam rationem nobis ineundam censemus, vt decretorum quæ superioribus proximis Concilijs confecimus, libros in hac sexti prouincialis Concilij actione nunquam de manibus deponamus, ad quorum præscriptum ordine id quod in omni Synodo moris olim fuit, officij nostri partes diligentissimè perscrutemur, quas executi sumus quacunque illæ sint, vel de nobis ipsis, vel de Clero, vel de populo, vel

de

de Ecclesijs, vel alia quavis de re instituta, hic recrudescit vulnus nostrum: hic morbus grauis lethargia laborantium, hic desidia penè omnium, hic dormitatione quadam hebescimus & tabescimus, hic nos etiam pastores & medici congelascimus, hic nos qui alios è somno excitare debemus, sopore quodam torpescimus. Vbinam decretorum quæ consecimus, cummulata executio? vbi morum corruptela erepta? vbi peccatorū publicorū semina conuulsa? vbi vitiorū publica exempla sublata? vbi disciplina publica introducta? vbi iuuenum petulantia emendata? vbi tabernis meritorijs & malorū quasi officinis finis prescriptus? vbi ludis publicis, lenocinijs remedia adhibita? vbi prostibula amota? vbi popularis concursus ad spectacula publicè abrogatus? vbi antiquata spectacula? vbi bacchantium hominum fœda illa licentia repressa? vbi peccatorum colluioni modus presinitus? Quid multis? lethargia morbus vbique in provincia est, lethargia omnes læguescimus, rebusq; exequendis omnes dormitamus.

At dicet quis; Huiusce executionis, atque aded curationis opus multis partibus difficile esset: fatemur omnes & agnoscimus. Nec verò est, cur hoc loco difficultates, multas illas quidem ac summas, summisque angustijs implicitas, proponamus, in quas cura nostra munus incurrit. At nos contrà querimus, num viribus nostris, an ope Dei tam graue onus sustinemus? Si viribus nostris, profitemur planè impar omnino esse humeris nostris: Si Dei ope nitimur, non est cur illius magnitudine frangamur ac debilemur.

Dolet, decretorum
Synodaliū
nō factam
integram
executionē

Gratia Dei
& fortitudi-
ne, ac con-
stantia epis-
copali, vi-
tia euelli
possunt.

Qui sperant in Domino, inquit Isaias, mutabunt for-
titudinem, assument pennas, sicut aquila current, &
non laborabunt, ambulabunt, & non deficient. Atqui
ad omnem in curanda prouincia dimicationem voca-
mur: fortitudine episcopali induamur, & conformati
manu Dei excelsi ministerium nostrum impleamus.
Quam præclare Timotheum discipulum, & Episcopum
Paulus Apostolus ad omnem episcopalem constantiam
instruit, his verbis: Erit tempus cum sanam doctrinam
non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabunt sibi
magistros prurientes auribus, & à veritate quidem
audientes auertent, ad fabulas autem conuertentur.
Quid hic Apostolus Episcopo iubet? an vt taceat? an vt
dissimulet? an vt ne resistat? an vt ab Episcopali con-
tentione desistat? an vt ab opere incepto cesserit? an vt
dormitet? Imò in omnes partes eum etiam atq; etiã
excitat. Tu verò, inquit, vigila, in omnibus labora,
opus fac Euangelistæ, ministerium tuum imple. An verò
fortasse accuratatione nostra deterremur? qui hoc no-
stro frequenti prouinciæ sanandæ studio exulcerantur
animi quorundam passim dicitantium: non ferunt hæc
tempora veterum canonum & antiquæ disciplina me-
dicamentum. Imò verò ardentius progrediamur, quo-
niam hæc vna medicina præstantissima est, maximè-
que opportunum id remedium, vt quibus olim ratio-
nibus disciplina Christiana satã & propagata fuit, is-
dem ipsis & instauretur & conseruetur.

Iam verò demum, Patres sanctissimi, vos optimè
nostis quam præstanti erga Deum charitate nos ac-
censos, quam caelestibus penè virtutibus nos instru-
ctos,

Etos, quàm inflammato voluntatis desiderio nos flagrantés, quàm constanti episcopali fortitudine nos munitos, ad prouinciam variè languentem, non modò accedamus, sed ita progrediamur oportet, vt aditum omnem nobis aperiamus, cum ad ea quæ decreta sunt, accuratè præstanda, tum ad illa si quæ desunt quàm rectissimè supplenda. Sed instat, vrget, & magnoperè nos etiam impellit graue periculum animarum nostrarum. Huius prouinciæ salus nobis commissæ est: si culpa nostra aliquis, morbo languescens, perit, vobis. Vos estis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima illorum, inquit spiritus sanctus. Quæ nos sponderimus, & quàm sanctè, & quàm reuigiosè sponderimus pro grege nobis commissæ, pro eius curatione, pro eius salute, vos rectè nostis. Religioni astricti sumus, conceptis verbis multas curæ pastorales partes, earumque executionem promissimus. Spondimus pro grege, deuincti sumus verbis oris nostri, capti proprijs sermonibus; curationis promissæ & susceptæ fidem præstemus. Fili spondisti, vt digito Dei scriptum est, illaqueatus es verbis oris tui. Discurre, festina, ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ: sed vos ipsi videtis summam vigilantiam, quàm sanctis sponsonibus debemus.

Ad accensæ autem voluntatis nostræ studium atque officium, nos etiam inflammet desiderium gregis. Proponamus nobis hic ob oculos probatitiam illam piscinam, amplam, porticus quinque habentem: & in his iterum ex hac prouinciali specula prospiciamus multitudinem magnam languentium, cæcorum, clau-

Episcopis
salus pro-
uinciæ suæ
commissæ est

dorum, aridorum, expectantium aqua motum. Hi omnes, intuemini quæso provinciam omnem ægotā, expectant motum aquæ, agitationem cōsultationum nostrarum, actionemq̄, salutarem nostrarum deliberationum. Ac iam demique exardescentem pastoralis studio animum nostrum, etiam atque etiam excitet filiorum nostrorum clamor, quem audire videor, in ea verba prorumpentē, quibus olim populus Hebræus Esdræ opem implorans: Confortare, & fac, tuum est discernere. Nos, inquit, salutaribus curationibus opus habemus: vestrum est, ægritudines nostras disquirere appositeq̄, curare: curate quæsumus, animoq̄, magno sanare pergite. Vos ò filij charissimi, consolamini, consolamini. Erige spem tuam provincia Mediolanensis. Patres isti venerunt tibi. Attolle oculos, intuere partum tuorum curam. Isti venerunt tibi, ut morbos, & vulnera tua sanent. Leua popule meus in circuitu oculos tuos & vide: isti congregati venerunt tibi. Quorsum enim tot, tantiq̄, labores, quos & sæpenumerò antea, & hoc tempore causa tua susceperunt, spectat nisi ut salutis fructum ipse reportes vberimum? Tu exurge igitur, exurge: excita te ad orationis studiū, ad pietatis opera, quibus, implorata diuina ope, parentum tuorum perennis hæc sollicitudo adiuuetur in perpetuum.

Apostrophe ad Mediolanensem provinciam.

Amen.

T A-